

Stolplyckan får besök

Stolplyckan är ett av de största och äldsta kollektivhusen i Sverige. De första hyresgästerna flyttade in 1980 så 2020 var det dags för 40-årsjubileum, men en pandemi och en renovering omkullkastade de planerna. Eva Mertel Högberg hoppas att huset kan fira 45-årsjubileum 2025.

Stolplyckan, eller Stolpis som vi säger, består av fyra huskroppar med sammanlagt 13 trapphus som är sammanbundna med korridorer där våra gemensamhetslokaler ligger.

Stolpis består av 186 hyreslägenheter inklusive ett mindre antal LSS-lägenheter och trygghetsboenden. Lägenheterna är på ett till fem rum och kök med företrädesvis treor och fyror. Våra gemensamma lokaler ligger i markplan. Vi har storkök och matsal där vi varje måndagskväll åter tillsammans.

Vi har också gymnasal, bastu, café, vardagsrum, pub, vävstuga, keramikverkstad, snickeri och ateljé, samt gästrum med pentry och badrum.

Utomhus har vi återbrukslokaler

Wilhelm Caspary berättar om den pågående upprustningen av Stolplyckan för Kollektivhus NU:s styrelseledamöter Ulrika Egerö, Kerstin Kärnekull och Mats Holmström.

för möbler, husgeråd, leksaker, kläder med mera, hönsgrd, odlingslotter, lekplats och grillplatser.

Vi har genom åren besvärats av både flytspackel och svartmögel. En sanering/renovering har varit på tal i många, många år. Den kom äntligen i gång hösten 2020. Till dags dato har vi kommit halvvägs med sju renoverade trapphus. Och av våra gemensamhetslokaler är storkök, matsal, café, vardagsrum, pub, lektrum och vävstuga klara.

Styrelsen för Kollektivhus NU bad om att få besöka Stolplyckan för styrelsemöte på lördagen den 22 oktober. Jaha.....sa jag, men då är vi ju mitt uppe i vår renovering och då har vi våra fixardagar.

Desto roligare och ännu mer spännande sa de och så kom delar av styrelsen på besök.

Först visade Wilhelm Caspary

runt. Vårt nya storkök väckte många frågor. Styrelseledamöterna undrade över våra positiva och negativa erfarenheter av renoveringen. Mitt svar var att renoveringen gått över förväntan med samverkan med byggarna.

Lägenheterna har blivit ljusa och fräscha. Men vad vi inte fått gehör för är att få tillbaka flera av våra tvättstugor. Antalet är inte dimensionerat för barnfamiljers tvättbehov.

Samt att vår otroliga lummiga utemiljö nu förändrats så att det emellanåt skär i hjärtat. Lummiga innergårdar har ersatts av stenläggning. Men det blir nog bra när planterad växtlighet förhoppningsvis börjar prunka nästa vår – sommar.

Vårt 40-årsjubileum fick vi skjuta på, men det finns väl alltid anledning att fixa till en fest ändå! Så ➡

Lite nostalgi med gamla Stolpis-tidningar från två sekler (1900- och 2000-talen).

Nätverk och samarbeten

Den svenska kollektivhusrörelsen har många beröringspunkter med andra organisationer som vill utforska eller stödja olika former av social gemenskap. Kollektivhus NU är ekonomiskt sett en liten förening, men med vår långa erfarenhet och våra engagerade medlemmar är vi eftertraktade som samarbetspartners för såväl löst sammansatta nätverk som större utvecklingsprojekt.

Därför samarbetar Kollektivhus NU med *Föreningen för Byggemenskaper, Hela Sverige ska leva* och *Ekobyföreningen* för att sprida kunskap om olika former av idéburet bostadsbyggande.

Former som diskuterats hittills är

att bygga upp en gemensam digital portal, fortsätta ordna konferenser, skriva gemensamma remissvar och hitta gemensamma forsknings- och utvecklingsprojekt.

Ett *nordiskt nätverk* för bygg- och bogemenskaper har också bildats under hösten, där Kollektivhus NU är med (se sidan 3). Nätverket har sökt medel för två nordiska träffar under 2023.

Vi deltar i ett europeiskt forskningsprojekt med titeln *"Co-Hope Bogemenskaper och pandemitider"*, som förutom att studera hur olika bogemenskaper hanterade pandemin, också ska titta på bogemenskaper i förhållande till mänskliga rättigheter, hur välfungerande

bogemenskaper utformas och policys gällande aspekterna rimliga boendekostnader, integration och hälsa. I Sverige drivs projektet av forskare från Lunds universitet.

Tillsammans med *Coompanion Östergötland* har vi skickat in en ansökan om medel från Allmänna arvsfonden för ett projekt som är tänkt att stötta tillkomsten av nya bogemenskaper för och med seniorer. Om projektet blir verklighet, kan såväl framtaget material som erfarenheter också användas i processer för nya kollektivhus för alla åldrar.

ULRIKA EGERÖ, ORDFÖRANDE

Stolplyckan får...

sagt och gjort. En lördag i slutet av september hade vi en hejdundrande fest. På knytisbas dukades det upp en överdådig buffé, i kaféet en sockerchock i form av kakor och desserter. Drycker i puben. Konstutställning i vävstugan, lite nostalgi med gamla tidningar och foton, tipspromenad genom Stolpis och sist men inte minst underhållning från scenen i matsalen av både stora och små.

Kollektivhus NU:s styrelse var otroligt imponerad över vårt hus och de lokaler som hittills renoverats. Och fick se städande

och fixande i våra lokaler. Jag berättade om vilka lokaler som ska renoveras och utökas. När allt i vårt hus är klart, preliminärt sommaren 2024, är det ju dags för en hejdundrande invigning och jubileumsfest.

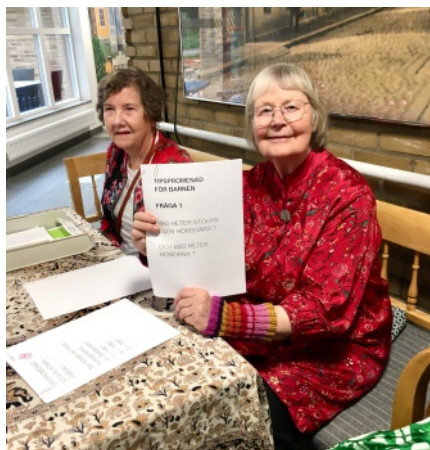
Det vore också roligt om vi finge inbjudna årsmötet i Kollektivhus NU till oss i mars 2025. Och är någon nyfiken och vill besöka oss innan dess, så är ni varmt välkomna!

TEXT OCH FOTO:

EVA MERTELH HÖGBERG
evamertelh@gmail.com

Hugade grannar kör för festbuffén.

Miriam och Agneta höll i husets tipspromenad.

Malva, Mai och Poppy uppträdde liksom Madeleine som sjöng till ackompanjement av Wilhelm.

Nordiskt nätverk på gång

Vi i de nordiska länderna har många likheter. Och självklart mycket att lära av varandra när det gäller bygg- och bogenheter. Nu har arbetet kommit igång med att skapa ett nätverk för samverkan och erfarenhetsutbyte.

I september träffades deltagare från Norge, Danmark, Sverige och Finland under två dagar i Helsingfors. Vi ville etablera ett nätverk för att dela på kunskap och idéer på nordisk bas. Från Sverige deltog initiativtagaren **Staffan Schartner** och **Kerstin Kärnekull**. **Salla Korpela** från föreningen *Hem i Stan* och projektlots för flera bogenheter i Helsingfors tog hand om oss.

I Helsingfors finns minst fem bogenheter i flerbostadshus byggda efter 2006, alla ganska stora med 30–60 lägenheter och gott om gemensamma lokaler. Samtliga har dessutom gemensamma takterrasser med två olika bastur – en stor för mellan 20 och 30 personer och en mindre. Vi hade våra möten i tre av husen – *Casa Malta* och *Casa Urbana* på Busholmen samt *Sumparn* i Fiskehamnen.

Diskussionerna om ett framtida samarbete blev livliga. Vad kan ett nordiskt nätverk bidra med? Förslagen var många. Erfarenhetsutbyte, kanske till och med en gemensam webbtidning? En gemensam fond som kan bidra till ökad kunskap om bygg- och bogenheter och stötta olika initiativ? Gemensamma fysiska möten och årliga konferenser?

Laura Juvik från bofællesskabet Lange Eng berättade att Danmark har minst 400 kända projekt (och ett antal okända) som kommit till under de senaste femtio åren. Mer än hälften är för seniorer och nu har också privata bostadsbyggare börjat bygga bofællesskab. En statlig rådgivningsavdelning för bygg- och bogenheter har just börjat arbeta och ett antal forskningssatser pågår (se sidan 4).

”Det stora problemet i Norge är att plan- och bygglagstiftningen skapar begränsningar och att många kommuner har sålt av sitt markinnehav. Privata markägare

Deltagarna i det nordiska nätverket i Helsingfors. En förbupasserande fotograferade.

har större möjligheter. Några kommuner, exempelvis Asker utanför Oslo, har anvisat områden i sin översiktsplan där de vill ha bogenheter och de har infört lättnader för bogenheter eller andra projekt med delningslösningar” beskrev **Oda Solberg** från Norge. Hon har tillsammans med **Arild Eriksen** nyligen startat ”Foreningen for Byggfellesskap”.

”Vi i Sverige har stor nytta av att se hur projekt kan genomföras på andra sätt i Danmark och Finland” sade **Staffan Schartner** från *Omniplan*. Han ansåg att det största svenska problemet, i de kommuner

som verkligen vill uppmuntra byggemaskaper, är kommunernas upphandlingspraxis.

Förutom studiebesök och samtal hann vi med tre olika korta seminarier; om konfliktlösning och tillit, om ägar- och upplåtelseformer och om utformning av gemensamma lokaler. Nätverket planerar nu två mindre arbetsmöten i vår och under hösten 2023 med sikte på en större aktivitet 2024.

TEXT: LAURA JUVIK OCH
LAURA LYG MUNKØ
FORENINGEN BOFÆLLESSKAB.DK
ÖVERSÄTTNING OCH BEARBETNING:
KERSTIN KÄRNEKULL

Oda Solberg, Arild Eriksen, Kerstin Kärnekull och Salla Korpela diskuterar nordiskt nätverkssamarbete i Casa Malta.

FOTO: LAURA JUVIK

Regeringsstöd för bogemenskaper

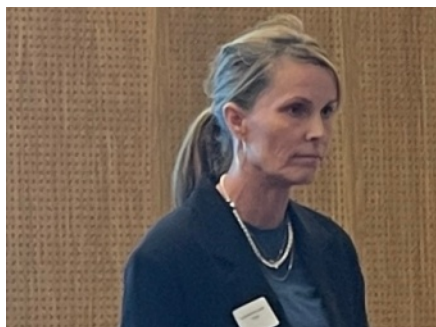
Bygg- och bogemenskaper möter stort politiskt intresse i Danmark. Arbete pågår med att ta bort hinder i lagstiftningen liksom med att stötta både startargrupper och fastighetsägare. Det ska bli lättare att komma från idé till inflyttning.

I maj 2022 genomfördes ett seminarium om aktuell forskning om bygg- och bogemenskaper vid Aalborg universitet. Redan i oktober var det dags för ett nytt nätverksmöte för alla bogemenskapsentusiaster i Danmark att träffas och dela på kunskap.

Initiativet kom från den nya rådgivningsenheten som Folketinget avsatt fem miljoner danska kronor till (*Vejledningssenheden for bygge- og bofællesskaber*). Enheten är en särskild avdelning hos Bolig- och Planstyrelsen och ska under fyra år stötta bygg- och bogemenskaper liksom alternativa boendeformer som "tiny houses".

Det ska ske genom information om lagar och regler samt genom information som kan stödja kommuner, organisationer och civilsamhället att utveckla gemenskapsinriktade boendeformer. Bakom beslutet finns en stigande efterfrågan av att kunna bygga och bo tillsammans. Många danska kommuner vill främja sådana boendeformer.

Rådgivningsenheten ska bland annat bidra till kunskap och data om bygg- och bogemenskaper samt ge råd till centrala aktörer som startargrupper, bostadsaktörer och kommuner om bland annat lagstiftning och finansiering.

Mette Mechlenburg från BUILD talar om styrkorna hos boendeformer med gemenskap i klimatomställningen.

Enheten ska också ta fram en handbok för byggemenskaper, som inte är så vanliga i Danmark. Dessutom ska enheten vägleda kommunerna om hur de kan markanvisa utan upphandlingstävlingar och genom upphandling till fast pris.

Bygg- och startargrupper har svårt att delta i traditionella markanvisningstävlingar där de måste konkurrera med kommersiella aktörer på marknadens villkor.

Kommunerna ska också få råd om hur de kan ställa ekonomiska garantier till byggemenskaper med andelsbostäder, något som kommunerna inte har erfarenhet av.

Sammantaget handlar det om åtgärder och initiativ som kommer att vara till stor nytta för enskilda och professionella. Tidigare har de varit tvungna att själva hitta vägar och lösningar bland alla lagar, regler och förordningar, dessutom på en bostadsmarknad som enbart vänt sig till de stora byggföretagen eller till villabyggarna.

Det första nätverksmötet, som rådgivningsenheten ordnade nu i oktober, hade många intresserade, till och med en väntelista. Över 100 hade anmält sig och engagemang och nyfikenhet var påtagliga. Det surrade i alla hörn och tidsplanen gick med knapp nöd att hålla, eftersom det var så många kontakter att vårda och så mycket att diskutera i pauserna mellan inläggen.

Nätverksdagen hade inslag från många olika håll. Två forskare från BUILD vid Aalborg universitet beskrev hur familjestruktur och hushållssammansättning förändrats under modern tid. Från den vanliga kärnfamiljen med två vuxna och två barn, har vi nu ett samhälle med ökande ensamhet, allt fler som bor ensamma och där kärnfamiljen snarare är undantag än regel. Gemenskapsinriktade boendeformer kan vara ett stöd för dagens vardagsliv..

Sven Koefoed-Hansen, teknisk direktör i Næstveds kommun, en mellanstor dansk kommun, beskrev att de ville ha en stad med största möjliga valfrihet, mångfald, sammanhang och med hög arkitektonisk kvalitet. Men dagens lagstiftning gör det svårt att få med

Line Rötting, direktör i Fonden för billigare bostäder, sammanfattar erfarenheter från arbetet med Danmarks första byggemenskap: Värden skapas i de gemensamma lokalerna!

önskemål om olika boendeformer, sammansättning av boende och möjligheter till gemenskap när nya bostadsprojekt planeras. Han önskade sig idéer om nya verktyg, så att en stad som Næstved lättare skulle kunna få till varierade boendeformer för att ge invånarna fler valmöjligheter och en mer blandad stad.

I Danmark har det under senare tid kommit en del nya aktörer, dels med konsultroller, dels företag som vill samarbeta med startargrupper, så att inte dessa står med hela ansvaret själva, via så kallade *developer-drivna* bogemenskapsprojekt.

Mötesdeltagarna kom från Danmarks 98 kommuner. Flera hade inte hört begreppet "byggemenskap" tidigare. De ville gärna veta mer, men visste inte i vilken ände de skulle börja. De kommunala aktörerna är mycket intresserade av att testa att stötta bygg- och bogemenskaper, men upplever att det finns många regler som inte fungerar eller som står i vägen för nya idéer.

De efterlyste hjälp från politiker, lagstiftare och myndigheter för att få problem och hinder belysta och en lagstiftning anpassad till nya boendeformer. Därför såg många fram emot Rådgivningsenhetens kommande arbete och insatser.

TEXT OCH FOTO: LAURA JUVIK
STYRELSEMEDLEM I BOFÆLLESSKAB.DK
ÖVERSÄTTNING: KERSTIN KÄRNEKULL

Presentationerna från nätverksdagen finns att hämta på Bolig og Planstyrelsens hemsida, bpst.dk

Hälsningar från CohousingUS

Väl förberedda studiebesök till fyra olika cohousing-projekt genomfördes under två dagar under konferens i USA i somras. Här är en grupp i Linden Cohousing med 45 lägenheter, inflyttat 2019. Gemensamma middagar tre gånger i veckan.

I augusti 2022 höll The Cohousing Association of the United States en konferens i Madison, Wisconsin. Konferensen, som normalt hålls årligen, hade uppehåll under de två föregående åren på grund av corona, men den lyckades nu äntligen genomföras.

Salla Korpela rapporterar.

I det fyra dagar långa evenemanget deltog cirka 300 personer; mäniskor som bor kollektivt, som drömmer om något sådant, formgivare, forskare och projektledare. Själv deltog jag i konferensen eftersom jag håller på att skriva en bok under arbetsnamnet Urban by, som handlar om organisation och förvaltning av kollektivt boende. Jag har fått bidrag från Finlands kulturfond Nylands fond för detta ändamål.

Det finns för närvarande cirka 170 olika kollektivhus eller "intentional communities" i USA och cirka 120 på gång.

Intresset för denna fråga är alltså stort – modernt kollektivt boende ses som en lösning på ett brett spektrum av problem både på individuell och social nivå.

Konferensprogrammet bestod mestadels av ett urval av workshops som behandlade ett brett spektrum av teman för gemensamt

boende och konstruktion, från arkitektur till projektkostnadsstrukturer, från kollektivets psykologi till problemlösnings- och styrmodeller.

Eftersom mitt eget intresse är specifikt fokuserat på frågor om organisation, styrning och beslutsfattande i kollektiva projekt, deltog jag främst i workshops som behandlade ämnen som konsensusbeslutsfattande, särskilt utmanande

beteende i kollektivet, organisering av gemensamma evenemang och fester samt psykisk välfärd och säkerhet. Jag deltog också i en dagslång intensivkurs i sociokratiskt beslutsfattande, vars lärdomar jag hoppas kunna berika mina egna projekt med.

På hemresan var min resväska till hälften full med böcker – det fanns en pop-up-bokhandel i samband med konferensen, med en mängd litteratur från både Amerika och resten av den engelsktalande världen.

De intresserade erbjöds också möjligheten att besöka lokala projekt. Av det som jag såg under besöken drog jag slutsatsen att när det gäller arkitektonisk design, har vi i Norden knappast mycket att lära oss från USA, men mycket om hur kollektiven organiserar sig och hur de lever ihop.

Det är beundransvärt att se hur välorganiserade de amerikanska kollektiven är. Det får mig att undra hur vi skulle kunna öka samarbetet och utbytet av information på global nivå så att de bästa erfarenheterna sprids till alla.

TEXT OCH FOTO: SALLA KORPELA

"Gemensamma måltider kommer att rädda världen". Salla Korpela i en t-tröja från CohousingUS.

Kollektivboende som hållbart alternativ

"Kollektivboende och autonomi" är en lättläst populärvetenskaplig antologi, tycker Helena Westholm.

Antologin bygger på ett fyraårigt forskningsprojekt genomfört på institutionen för sociologi och arbetsvetenskap vid Göteborgs universitet.

Projektet var finansierat av Riksbankens Jubileumsfond och hette Kollektivboende och hållbar stadsutveckling: Fallstudier från Danmark, Tyskland, Spanien och Sverige. Forskarna är sociologer och arkitekter, en av dem är kulturgeograf. För den som vill gå på djupet finns mycket bra hänvisningar till de forskningsrapporter som artiklarna i boken bygger på och till annan litteratur i ämnet.

Författarnas avsikt med boken är att sätta in några exempel på kollektivboende i ett större samhälleligt och historiskt perspektiv och diskutera i vilken mån de är hållbara alternativ och vilka sociala grupper som nås och lockas av denna boendeform.

Exemplen är hämtade från Göteborg (Stacken, Trädet och Under samma tak) och Hamburg (Möwe Altonah). Utvecklingen i Sverige och Danmark sedan 1970-talet beskrivs i stora drag. Ett avsnitt behandlar hur människor kan brottas med gränsdragningen mellan kärnfamiljens och kollektivets gemenskap samt barnens roll i förhållande till föräldrar och andra vuxna i huset.

Ett kapitel är fyllt av fotografier tagna av Katarina Despotovic i

I boken "Kollektivboende och autonomi" ingår en serie bilder från Stacken och Trädet som fotografen Katarina Despotovic tagit. Här Stacken.

kollektivhusen Stacken och Trädet i nordöstra Göteborg. "Det är en brokig samling dokumentära bilder och porträtt", skriver Katarina, som har avstått från att tillrättalägga och finjustera fotografierna med motiveringen: "Det är ju så livet ser ut." Fotografierna är mycket välgörande i en textmassa som annars i stort sett saknar illustrationer.

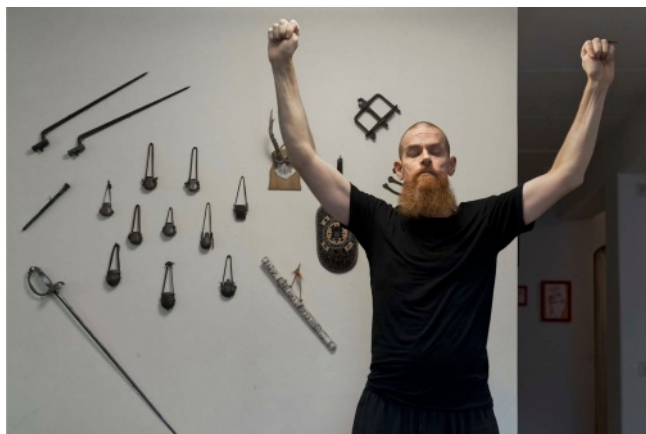
Avsnitten kan, som sig bör i en antologi, läsas fristående men leder fram till det sista kapitlet som behandlar frågan om kollektivboende är ett hållbart alternativ till dagens bostadsbyggande.

Vilka bor i gemenskap?

Forskarna menar att det är ekonomiskt och kulturellt resursstarka grupper som bor i gemenskap.

Grupper som klarar att genomföra sina projekt i dagens stadsbyggande med stigande markpriser, spekulation och gentrifiering. Så var det inte när många kollektivhus kom till på 1980-talet och när allmännyttan kunde gå in utan vinstintresse.

En tabell gällande danska bofællesskab visar en överrepresentation av invånare med hög utbildning och socioekonomisk status. Man skriver att "i likhet med Danmark kan man nog tro att kollektivboende i Sverige kommer att förbli en nisch för engagerade". Ja, så kan det nog vara. Det krävs inte bara pengar och tid för att genomföra ett byggprojekt, utan också kunskap och självförtroende, särskilt om det genomförs i egen regi.

Stacken.

Trädet.

Men jag kan också se en annan utveckling där grupper som vill bo i gemenskap samarbetar med en utomstående part, till exempel en kooperativ organisation, allmännyttan, en stiftelse eller ett privat bostadsbolag som tar den ekonomiska risken.

En utveckling där svenska myndigheter erbjuder samma hjälp som grupperna i Tyskland får av Agentur für Baugemeinschaft (Myndigheten för bygggemenskaper, vilket beskrivs i boken) och där man väljer en upplåtelseform som inte kräver en stor ekonomisk insats och som i längden är icke-spekulativ. Då tror jag att kollektivboendet kan växa och nå andra sociala grupper.

Varför skulle inte kollektivboende i Sverige kunna bli en lika stor andel av bostadsutbudet som det är i Tyskland och Frankrike?

Hållbara alternativ?

Så till bokens huvudfråga; om kollektivboende är ett hållbart alternativ. Begreppen ekonomisk, ekologisk och social hållbarhet diskuteras och ställs mot varandra genom hela boken. Forskningen visar att politiker och boende ofta menar olika saker med begreppen och har olika mål. Det är intressant läsning, men frågan får inget tydligt svar i boken.

Man skriver att "i den nuvarande situationen" är kollektivboende inte lösningen, men att den kan vara en av många lösningar och att fenomenet åtminstone kan "trigga diskussionen kring alternativ till dagens ohållbara bostadsutveckling". De exempel som genomförs kan också ge insikter till dem som i större skala försöker skapa hållbara städer och bostäder för människor

Stacken blev ombyggt till ett passivhus och helt täckt av solpaneler 2017. Det har bidragit till att behovet av att köpa el minskat kraftigt.

och inte för marknaden, skriver man.

Jag menar att många föreningar har lyckats förverkliga de hållbarhetsmål som forskarna tar upp; gemenskap i boendet, autonomi (självstyre), rimliga kostnader och en social blandning. Andra grupper, så kallade startargrupper, är på väg dit.

Den sista meningen i kapitlet Ett hållbart alternativ? lyder: "Här är det viktigt att lyfta fram hur kollektivboende kan gå bortom att bara vara ett "grönare" livsstilsval och i stället ses som en aktör som driver på omställning och skapar politisk kraft för att visa på en mer radikal väg för en hållbar bostadsutveckling."

TEXT: HELENA WESTHOLM
FOTO: KATARINA DESPOTOVIC

FOTO: KERSTIN KÄRNEKULL

Håkan Thörn, projektledare (till vänster), berättar om bakgrunden till boken.
Sittande: fotografen **Katarina Despotovic** (delvis skymd), sociologen **Catrin Wasshede**, arkitekten **Pernilla Hagbert**, kulturgeografen **Henrik Gutzon Larsen** och arkitekten **Claes Caldenby**, alla i den tvärvetenskapliga gruppen bakom projektet "Kollektivboende och hållbar stadsutveckling". Fallstudier från Danmark, Tyskland, Spanien och Sverige.
Lanseringen genomfördes i början av november i kollektivhuset Under samma tak, i Högsbo i Göteborg. Boken är utgiven av bokförlaget Korpen.

Webbinarium om "Gemenskap och autonomi"

Vill du veta mer om den nya boken och om forskningsprojektet?

Då är du välkommen att delta i Kollektivhus NU:s webinarium **måndagen den 21 november** klockan 18–20. Några av författarna berättar om boken och samtalar med Ulrika Egerö, ordförande i Kollektivhus NU.

Länk till webinariet:

<https://us02web.zoom.us/j/83948929974>

Projektet redovisas också i en bok på engelska – Contemporary co-housing in Europe: Towards Sustainable Cities? Den kan laddas ned gratis från nätet: <https://www.taylorfrancis.com/books/e/9780429450174>

Så klarar kollektivhusen de ökade kostnaderna

FOTO: TIN CARLESON

Lagnö Bo har 195 solpaneler på taket till tvåvåningsdelen.

I början av oktober ordnade Kollektivhus NU ett digitalt erfarenhetsutbyte mellan kollektivhusen på temat hantering av höjda mat- och elkostnader. Ungefär 30 personer från 12 olika kollektivhus och startargrupper deltog.

Flera hus har varit tvungna att höja middagspriserna, men de flesta försöker också hitta möjligheter att minska kostnaderna för matinköpen.

Lagnö Bo odlar en del själva, **Färdknäppen** försöker framför allt köpa kaffe på extrapris och **Dunderbacken** letar lokala bönder och jägare att köpa kött av. **Tullstugan** har valt att än så länge endast höja middagspriserna för gäster.

I många hus pågår en mer eller mindre ständig diskussion om avvägningen mellan kvalitet, ekologiska råvaror och kostnader. Att minska matsvinnet är något som många hus också tittar på. Alla i huset måste lyssna på varandras åsikter i frågan och avvägningar som känns rimliga för de allra flesta bör göras.

I **Fortuna**, som blockhyr sitt hus, har hyrorna behövt höjas på grund

av de högre elpriserna. **Lagnö Bo**, som också är kooperativ hyresrätt, har solpaneler och har därför inte drabbats av högre elkostnader. **Sockenstugan** har för närvarande ett tre-årigt fast elavtal med lågt pris. Elavtal med timpris är troligen inte bra för elen till de gemensamma lokalerna, eftersom mycket el används där när elpriset är som högst.

Vikten av att spara el för samhällets skull, till exempel genom minskad användning av bastun, diskuteras i alla hus. Ett tips som kom upp på det digitala mötet var att se över elförbrukningen på utrustningen i tvättstugor och kök. Kanske kan intrimningsåtgärder göras eller så kan de boende uppmanas till lufttorkning av tvätten.

Vi ska komma ihåg att, enligt en studie gjord av en KTH-student, förbrukar boende i kollektivhus där middag serveras flera gånger i veckan ganska mycket mindre el per person än boende i ett vanligt hus. Genom att spis och ugn används till att laga många portioner på en gång blir det en hyfsad elbesparing. Vars och ens elräkningar i den egna lägenheten blir högre om man lagar middag hemma varje dag.

TEXT: ULRIKA EGERÖ

Kollektivhus NU

Bo tillsammans är föreningen Kollektivhus NU:s nyhetsblad. Beställ prenumeration på info@kollektivhus.se.

Nästa nummer kommer ut i februari 2023

Redaktörer: Kerstin Kärnekull och Anne Jalakas

Layout: Ann Norrby

Styrelsen i Kollektivhus NU

Ordförande:

Ulrika Egerö, Dunderbacken, Stockholm
ulrika.egero@gmail.com

Kassör:

Rolf Ericson, Kupan, Stockholm

Övriga styrelsemedlemmar:

Ann Mari Engel, Tullstugan, Stockholm

Mats Holmström, Sjöfarten, Stockholm

Eva Mertel Högberg, Stolplyckan, Linköping

Linnea Wesslund, Tunnan, Borås

Johanna Blomberg, Hambo, Simrishamn, suppleant

Webbredaktörer: Kerstin Kärnekull, Färdknäppen, Stockholm och Rolf Ericson, Kupan, Stockholm

På hemsidan www.kollektivhus.se finns listan över kollektivhus i Sverige och alla nummer av Bo tillsammans inklusive en innehållsförteckning och ett index, kollektivhus.se/category/bo-tillsammans

Medlemskap

Föreningar/kollektivhus betalar efter antal lägenheter. Startargrupper betalar 200 kr/år och kan dessutom bli medlemmar i Föreningen för byggemenskaper utan extra kostnad. Enskilda personer kan bli stödmedlemmar för 100 kr/år, gärna mer som gåva.

Plusgirokonto 43 88 62-5.

Ange namn och e-post.

Kollektivhus NU på Facebook

Kollektivhus NU har en fansida, www.facebook.com. Det finns också en Facebookgrupp där du kan söka eller annonsera om lägenheter i kollektivhus, "Kollektivhuslägenheter", och en diskussionsgrupp för oss i kollektivhus och startargrupper, "Kollektivhusforum".